

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
SKAITMENINIŲ IŠTEKLIŲ LINGVISTIKA	

Anotacija

Pagrindinis dalyko tikslas – supažindinti studentus su skaitmeniniais lingvistikos ištekliais, tekstynų lingvistikos, kaip šiuolaikinės kalbotyros šakos ir modernaus kalbos tyrimo metodo, galimybėmis. Paskaitų metu studentai atras skaitmeninių išteklių naudojimo atliekant lingvistinius tyrimus galimybes; susipažins su tekstynų (lietuvių ir užsienio kalbų, gyvų ir mirusių kalbų, sakytinių ir rašytinių formų) įvairove; perpras jų struktūros, funkcionavimo ypatumus; supras skaitmeninių lingvistikos išteklių teikiamas empirinių kalbos tyrimų perspektyvas ir vertę.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Eglė Gabrėnaitė	Kauno fakultetas Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas Muitinės g. 14, Kaunas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis arba individualiųjų studijų dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	6 semestras	Lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam

Išankstiniai reikalavimai: nėra		Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra	
Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	28	107

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos

Pagrindinis dalyko tikslas – supažindinti studentus su skaitmeniniais lingvistikos ištekliais, tekstynų lingvistikos, kaip šiuolaikinės kalbotyros šakos ir modernaus kalbos tyrimo metodo, galimybėmis. Paskaitų metu studentai atras skaitmeninių išteklių naudojimo atliekant lingvistinius tyrimus galimybes; susipažins su tekstynų (lietuvių ir užsienio kalbų, gyvų ir mirusių kalbų, sakytinių ir rašytinių formų) įvairove; perpras jų struktūros, funkcionavimo ypatumus; supras skaitmeninių lingvistikos išteklių teikiamas empirinių kalbos tyrimų perspektyvas ir vertę.

Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
<p>Atpažins įvairius skaitmenizuotų kalbos išteklių tipus: bendruosius ir specialiuosius, šnekamosios ir rašytinės kalbos, paralelinius, lyginamuosius, mokomuosius ir kt.; išmanys šių išteklių sudarymo principus pagal dydį, aprėptį, duomenų atrankos kriterijus, teksto žanrų, funkcinių stilių reprezentavimą ir kt.; supras pagrindinius išteklių funkcionavimo ir panaudos principus.</p> <p>Žinos svarbiausias TL teorines nuostatas; gebės apibūdinti TL kaip savarankiškos krypties ir kaip tyrimo metodo problematiką ir perspektyvas; supras ir gebės tinkamai vartoti pagrindines TL sąvokas ir kategorijas. Supras tekstynų anotavimo klausimus: fonetinį-prozodinį, morfologinį, sintaksinį, semantinį tekstynų anotavimą; gebės šias žinias tikslingai taikyti atlikdami tekstynų lingvistikos inspiruotus ir / arba tekstynų lingvistika paremtus tyrimus.</p> <p>Gebės pasirinkti ir pasitelkti skirtingų kalbos reiškinių įvairių lygmenų analizei tinkamiausius lietuvių kalbos skaitmeninius išteklius; žinos pagrindinius tarptautinius skaitmeninius lingvistinius išteklius ir išmanys jų funkcionavimo principus; supras tokių išteklių reikšmę bendrosioms studijoms.</p>	<p>Probleminis dėstymas; interaktyvi paskaita; darbo su tekstynais užduotys per seminarus; savarankiškas darbas.</p>	<p>Tarpiniai atsiskaitymai: viešojo pateiktis ir savarankiško tyrimo pristatymas. Egzaminas (atvirojo ir uždarojo tipo klausimai).</p>

Gebės savarankiškai ir kritiškai interpretuoti iš išteklių gaunamus duomenis; gebės taikyti įgytas žinias kūrybiniams ir inovatyviems sprendimams generuoti ir realizuoti profesinėje aplinkoje; patobulins savo IT kompetencijas.		
--	--	--

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
Įvadinė paskaita. Skaitmeniniai kalbos ištekliai. Tekstynai ir tekstynų analizės instrumentai. Duomenynai ir duomenų bazės. Duomenų apdorojimo įrankiai.	2						2	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. Kovalevskaitė 2020; Gelumbeckaitė et al. 2012; Marcinkevičienė 2000; Marcinkevičienė 2010.
Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema „E. Kalba“. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) el. ištekliai. El. žodynai. El. ištekliai besimokantiems lietuvių kalbos.	2			1			3	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. http://vlkk.lt ; https://klc.vdu.lt/dvitas/lt ; https://kalbu.vdu.lt/# ; https://ekalba.lt/ ; http://seniejirastai.lki.lt/accept.php ; http://www.aruodai.lt/ ; https://www.epaveldas.lt/web/guest/home .
Tekstynų ir duomenynų tipai. Tipologinės klasifikacijos principai ir kriterijai. Išteklių klasifikavimas pagal pateikimo formą; pagal komunikacijos būdą; pagal kalbų skaičių; pagal anotavimą; pagal aprėptį; pagal reprezentuojamos kalbos pobūdį.	2			1			3	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. Marcinkevičienė 2010; Rimkutė 2013; Grigaliūnienė 2019.
Skaitmeninių kalbos išteklių panaudojimas, jų reikšmė teorijai ir praktikai. Skaitmeniniai kalbos ištekliai ir užsienio kalbų mokymas(is), testavimas. Skaitmeniniai kalbos ištekliai ir redagavimas.	2			1			3	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. Marcinkevičienė 2000.
Tekstynų lingvistikos samprata. Tekstynų lingvistika – nauja kalbotyros šaka ar šiuolaikinis kalbos tyrimo metodas? Tekstynai: apibrėžtis ir samprata, vertė, taikymo galimybės. Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas: sandara, sudarymo principai, paieškos galimybės. DLKT paskirtis. DLKT kaip lingvistinių, sociokultūrinių, sociopolitinių duomenų šaltinis.	2			1			3	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. Marcinkevičienė 2000; Marcinkevičienė 2010. http://tekstynas.vdu.lt/
Tekstynų analizės instrumentai ir produktai. Dažniniai žodžių ir žodžių formų sąrašai. Konkordansas: samprata ir analizė. Kolokacijos samprata. Kolokacijų, laisvųjų žodžių junginių ir frazeologizmų skirtis. Kolokacijų tyrimai.	2			2			4	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. Bielinskienė et al. 2017a; Bielinskienė 2019; Lietuvių kalbos kolokacijų žodynas 2019.
Tekstynų anotavimas: fonetinis-prozodinis, morfologinis, sintaksinis, semantinis tekstynų anotavimas. Morfologinis anotatorius. Morfologiškai	2			1			3	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. MATAS https://sitti.vdu.lt/matas-

anototas tekstynas MATAS. Sintaksiškai anototas tekstynas ALKSNIS. Morfologiškai anototas DLKT.									morfologiškai-anototas-tekstynas;/ ALKSNIS https://sitti.vdu.lt/alksnis-sintaksiskai-anotuotas-tekstynas/ ; http://corpus.vdu.lt/lt/
Skaitmeninių kalbos išteklių panaudos perspektyvos. Dirbtinis intelektas: galimybės ir iššūkiai.	2			1			3	11	Paskaitų medžiagos ir literatūros studijavimas. Kovalevskaitė 2020; Smirnova 2018; Ruzaitė 2019; Boizou 2020; Liutkevičienė 2021; https://www.english-corpora.org/iweb/ ; https://www.lgki.lt/klausimai/kas-yra-tekstynas-ar-yra-kaupiami-gestu-kalbos-tekstynai-ar-jie-reikalingi-kaip-jie-atrodo/ ; https://www.english-corpora.org/iweb/
Konsultacijos		2					2		
Egzaminas							2	19	
Iš viso	16	2		8			28	107	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Viešoji pateiktis	30 %	Nustatytu laiku semestro metu	Vertinami šie viešosios pateikties aspektai: 1. Pagrindinės tezės formulavimas. 2. Demonstracinė medžiaga. 2. Komunikacija su auditorija. 3. Argumentavimas. Oponento argumentų atrėmimas. 4. Kalbėjimo nuoseklumas (kalbos struktūra). 5. Kalbos kultūra. 6. Stiliaus kultūra.
Individualus tyrimas	30 %	Nustatytu laiku semestro metu	Studentų žinios ir gebėjimai atliekant individualaus darbo užduotis, vertinami pažymiais nuo 1 iki 10. Už dalyką atsiskaityta, jeigu įvertinimas yra aukštesnis nei 4.
Egzaminas	40 %	Sesijos metu	Egzaminą sudaro atvirieji ir uždarieji klausimai bei užduotys, kurias reikia atlikti taikant teorines ir praktines žinias. Atvirieji klausimai reikalauja vienareikšmių atsakymų, interpretacijos galimybės sumažinamos iki minimumo. Vertinimas: 10 balų – 90 ir daugiau procentų nuo maksimalaus taškų skaičiaus, 9 balai: 80 – 89 %; 8 balai: 70 – 79 %; 7 balai: 60 – 69 %; 6 balai: 50 – 59%; 5 balai: 40 – 49%; 4 balai: 30 – 39 %; 3 balai: 20 – 29 %; 2 balai: 10 – 19 %; 1 balas: 1 – 9 %; 0 neatsakius nė į vieną klausimą.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Nr. ar tomas	Leidimo vieta, nuoroda
Privalomoji literatūra				
		Lietuvių kalbos išteklių informacinė Sistema E-kalba		https://ekalba.lt/
		Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas		Vytauto Didžiojo universiteto kompiuterinės lingvistikos centras. http://tekstynas.vdu.lt/
Kovalevskaitė, Jolanta, Rimkutė, Erika	2020	Mokomasis lietuvių kalbos tekstynas: naujas išteklius lietuvių kalbos besimokantiejiems	Nr. 17	Darnioji daugiakalbystė, 201–233. https://doi.org/10.2478/sm-

				2020-0019.
Sud. Bielinskienė, Agnė et al.	2019	Lietuvių kalbos kolokacijų žodynas		Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. https://www.lituanistika.lt/content/77053
Bielinskienė, Agnė et al.	2017a	Kolokacijų ir frazeologizmų atpažinimo kriterijai	Nr. 31	Kalbų studijos, 83–101 https://www.lituanistika.lt/content/69066
Bielinskienė, Agnė et al.	2017b	Lietuvių kalbos morfologiškai ir sintaksiškai anotuoti tekstynai	Nr. 90	Bendrinė kalba, 1–30 https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=605561
Rimkutė, Erika	2013	Kuo naudingi tekstynai vertėjams ir redaktoriams?	Nr. 9	Gimtoji kalba, 3-10. https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2013~1400872646572/J.04~2013~1400872646572.pdf
Gelumbeckaitė, Jolanta; Šinkūnas, Mindaugas; Zinkevičius, Vytautas	2012	Senosios lietuvių kalbos tekstynas (SLIEKKAS) – nauja diachroninio tekstyno samprata	T. 58	Darbai ir dienos, 257–281. http://titus.uni-frankfurt.de/sliekkas/data/sliekkas_darbai_ir_dienos_58.pdf
Marcinkevičienė, Rūta	2010	Lietuvių kalbos kolokacijos		Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. https://www.lituanistika.lt/content/28925
Marcinkevičienė, Rūta	2000	Tekstynų lingvistika. Teorija ir praktika		Kaunas: Vytauto Didžiojo leidykla. donelaitis.vdu.lt/publikacijos/marcinkeviciene.pdf
		Lietuvių mokslo kalbos tekstynas CorALit		http://coralit.lt/
		The iWeb Corpus		https://www.english-corpora.org/iweb/
Papildomoji literatūra				
Liutkevičienė, Danutė	2021	Vokiečio vaizdinys publicistikoje	Nr. 12	Verbum, 6. DOI: 10.15388/Verb.25
Aleksaitė, Agnė	2021	Lietuvių kalbos naujadarų neoklasikinės darybos polinkiai: Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyno atvejis		Lituanistica, 64–78. DOI:
Bielinskienė, Agnė et al.	2019	Lietuvių kalbos pastoviųjų junginių gramatinis variantiškumas	Nr. 34	Kalbų studijos, 91–110 https://www.lituanistika.lt/content/80303
Grigaliūnienė, Jonė	2019	Tekstynai ir vertimai. Tekstynų naudojimas verčiant – vis dar akademinė prabanga?	T. 12	Vertimo studijos, 22–35. https://www.lituanistika.lt/content/82219
Kvašytė, Regina; Župerka, Kazimieras; Maskuliūnienė, Džiuljeta	2020	Ar kinta žodžio KAIMIETIS konotacija?	Nr. 15	Lietuvių kalba, 1–9. DOI: 10.15388/LK.2020.22445
Boizou, Loic et al.	2020	Pedagogic Corpus: Correlations between Linguistic Features and Text Complexity. Proceedings of the Ninth Conference Human Language Technologies – The Baltic Perspective. Boizou L., Kovalevskaitė J., Rimkutė E.: Lithuanian A. Utkā, J. Vaičėnionienė, J. Kovalevskaitė, D. Kalinauskaitė (Eds.). <i>Frontiers in Artificial Intelligence and Applications</i>		IOS Press, 233–240, DOI: 10.3233/FAIA200628
Kovalevskaitė, Jolanta et al.	2020	The First Corpus-driven Lexical Database of Lithuanian as L2. Proceedings of the Ninth Conference Human Language Technologies – The Baltic Perspective. A. Utkā, J. Vaičėnionienė, J. Kovalevskaitė, D. Kalinauskaitė (Eds.). <i>Frontiers in Artificial Intelligence and Applications</i>		IOS Press, 245–252, 10.3233/FAIA200630.

Ruzaitė, Jūratė	2019	Corpus-assisted discourse analysis of new digital genres: a study of online product descriptions in Lithuania [Tekstynais paremtas naujų skaitmeninių žanrų tyrimas: produktų aprašymai Lietuvos gamintojų internetinėse svetainėse]	Nr. 35	Kalbų studijos, 34-48. https://www.lituanistika.lt/content/81576
Smirnova, Oksana; Rackevičienė, Sigita	2018	Corpus-driven analysis of multi-word terms including the word 'risk' in English, French and Lithuanian [Anglų, prancūzų ir lietuvių kalbų daugiažodžių terminų su žodžiu „rizika“ analizė tekstynų lingvistikos metodais]	Nr. 25	Terminologija., 86–106. https://www.lituanistika.lt/content/80817
Kamandulytė-Merfeldienė, Laura	2018	Nuo buitinės kalbos iki viešojo kalbėjimo : kiekybinis kai kurių leksikos ir gramatikos ypatybių tyrimas tekstynų lingvistikos metodu	Nr. 4	Lituanistica, 255–270 https://www.lituanistika.lt/content/77082
Giparaitė, Judita; Ritėik, Julija	2017	A Corpus-based analysis of THAT-deletion in complement clauses after the verbs of saying in English and Lithuanian [Tekstynų duomenimis pagrįsta jungtukų „kad“ ir „that“ praleidimo atvejų analizė kalbėjimo veiksmažodžių reikalaujamuose šalutiniuose sakiniuose anglų ir lietuvių kalbose]	Nr. 3	Žmogus ir žodis, 48–66. https://www.lituanistika.lt/content/71217
Vyšniauskienė, Inga	2014	Corpus analysis of Russian and English resources in Vilnius adolescents' speech [Rusiški ir angliški ištekliai Vilniaus paauglių kalboje: tekstynu paremtas tyrimas]	Nr. 6	Taikomoji kalbotyra, 1–32. https://www.lituanistika.lt/content/57402
Cibulskienė, Jurga	2014	The Conflictual nature of metaphors in live basketball commentaries: a corpus-driven approach [Konflikto metaforų analizė tiesioginėse krepšinio rungtynių komentaruose taikant tekstynų metodą]	Nr. 3	Žmogus ir žodis, 36–60. https://www.lituanistika.lt/content/58350
Vaičenonienė, Jurgita	2012	Neįprastų kolokacijų vertimas grožinės literatūros kūriniuose: tekstynu paremtas tyrimas	T. 58	Darbai ir dienos, 117–136. https://www.lituanistika.lt/content/44723
Tamošiūnaitė, Aurelija	2012	Laiškų duomenų bazės, tekstynai ir duomenynai: užsienio perspektyva	T. 14	Archivum Lithuanicum, 395–416.
Drūlienė, Viltė	2011	Kas yra „elitas“? Tekstynų lingvistikos tyrimas	T. 2	Laikas ir žodis, 61–75. https://www.lituanistika.lt/content/39674
Cheng, Winnie	2011	Exploring Corpus Linguistics: Language in Action		Abingdon: Routledge.
Marcinkevičienė, Rūta	2011	Žodžio reikšmė. Žodynai ir tekstynai		Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. https://www.lituanistika.lt/content/35632
Usonienė, Aurelija; Linkevičienė, Nijolė	2009	Lietuvių mokslo kalbos tekstynas ir specialioji leksika	Nr. 3–4	Lituanistica, 133–143. http://www.maleidykla.kat.alogas.lt/groups.asp?by_group=1&group=005
Teubert, Wolfgang; Cermakova, Anna	2007	Corpus linguistics: A Short Introduction		London, New York: Continuum.
Halliday, Michael Alexander Kirkwood	2004	Lexicology and Corpus Linguistics. An Introduction		London: New York: Continuum
Sinclair, John	2004	Trust the Text: Language, Corpus and Discourse		London: Routledge.
		Moderniosios tapatybės ideologinio naratyvo tekstynas		http://publicistikos-tekstynas.lki.lt/apie.php
		Projektas DVITAS		https://klc.vdu.lt/dvitas/lt
		Senųjų raštų bazė „Senieji raštai“		http://seniejirastai.lki.lt/accept.php
		Lituanistikos paveldo informacinė Sistema ARUODAI		http://www.arudai.lt/
		Virtuali elektroninio paveldo sistema		https://www.epaveldas.lt/w

1 PRIEDAS. Studijų dalykų aprašai

		(VEPS)		eb/guest/home
		Projektas KALBU		https://kalbu.vdu.lt/#
		Gestų kalbų tekstynai		https://www.lgki.lt/klausimai/kas-yra-tekstynas-ar-yra-kaupiami-gestu-kalbos-tekstynai-ar-jie-reikalingi-kaip-jie-atrodo/